

STANOVISKO SDRUŽENÍ PRO BANKOVNÍ KARTY K NÁVRHU NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY O MEZIBANKOVNÍCH POPLATCÍCH ZA PATEBNÍ TRANSAKCE ZALOŽENÉ NA KARTÁCH

O Sdružení pro bankovní karty

Sdružení pro bankovní karty (dále jen SBK) je zájmovým sdružením právnických osob - bank příp. i jiných organizací, jejichž zájmem je rozvoj platebních karet v České republice a koordinace prací, souvisejících s tímto rozvojem. V zájmu svých členů jedná s tuzemskými i mezinárodními organizacemi z oblasti platebních karet. Sdružení pro bankovní karty bylo zaregistrováno u Obvodního úřadu Praha 1, dne 14.9.1992, podle § 201 i, odst. 2, zák. č. 47/92Sb pod č.j. 22/92.

Sdružení pro bankovní karty má za cíl koordinaci a podporu rozvoje platebních karet v České republice. Za tímto účelem vytváří sdružení podmínky pro vzájemně výhodnou spolupráci bank v oblasti platebních karet, pořádá pravidelná jednání sdružení řešící technické, obchodní, bezpečnostní, marketingové a další otázky. V zájmu svých členů jedná s tuzemskými i mezinárodními organizacemi, pracujícími v oblasti platebních karet. V oblasti platebních karet pořádá pro své členy školení a semináře. Zajišťuje propagaci platebních karet, s cílem rozšíření jejich vydávání i akceptace v ČR, při zachování samostatné obchodní politiky jednotlivých členů sdružení. Pro specializované oblasti činnosti ustavuje dočasné i trvalé pracovní skupiny, výbory nebo komise.

SBK rovněž intenzivně spolupracuje s Českou bankovní asociací (ČBA), kde plní zejména roli připomínkového místa pro materiály z oblasti platebních karet a platebního styku obecně. Zástupci SBK jsou členy stálých komisí ČBA pro platební styk a pro bankovní a finanční bezpečnost, jakož i Národního koordinačního výboru SEPA.

V současné době má SBK 22 řádných členů - bank, které vydávají platební karty (issuer) případně uzavírají smlouvy s obchodníky o jejich akceptaci (acquirer) a 22 členů pozorovatelů z řad bank, kartových schémat, organizací, které zajišťují zpracování kartových transakcí (procesor) a dodavatelů technologie. Řádnými členy SBK jsou všechny banky s významným podílem na trhu (vydávání a akceptace) platebních karet v ČR, celkově lze konstatovat, že SBK reprezentuje český kartový trh v celém jeho rozsahu a komplexnosti.

Více informací o SBK možno nalézt na www.bankovnikarty.cz

Účel dokumentu

Tento dokument vyjadřuje společné stanovisko bank - řádných členů SBK k Návrhu Nařízení Evropského Parlamentu a Rady o mezibankovních poplatcích za platební transakce založené na kartách (Brussels, 27.7.2013, COM(2013) 550 final)

Obecné stanovisko SBK

SBK vnímá návrh Evropské komise (dále jen EC) jako snahu o nastavení podmínek, které by vedly k rozvoji oblasti platebních karet jakožto moderního platebního prostředku. V tomto smyslu SBK plně podporuje snahu EC o vytvoření jednotného Evropského trhu platebních karet a jeho další rozvoj v oblasti moderních technologií, bezpečnosti, produktových inovací, efektivnosti, konkurence a přidaných hodnot pro koncové uživatele - držitele karet a obchodníky. Nicméně máme vážné pochybnosti o tom, že prostředky, které materiál navrhuje - zejména omezení výše mezibankovních poplatků a některé navrhované strukturální změny v oblasti používání platebních karet - skutečně povedou k dosažení uvedených cílů. Zkušenosti z některých zemí, kde došlo k administrativnímu omezení výše mezibankovních poplatků (Španělsko, Austrálie) bohužel ukazují, že nedošlo k žádnému zvýhodnění zákazníků - uživatelů platebních karet, ale tato iniciativa vedla spíše ke znevýhodnění používání elektronických platebních prostředků oproti hotovosti, která je považována za nejvíce nákladný platební prostředek (viz např. dokument European Central Bank - "The Social and Private Costs of Retail Payment Instruments. A European Perspective", Occasional Paper n. 137, September 2012.).

Návrh počítá se shodnou výší mezibankovních poplatků pro všechny členské státy EU. Přitom pro stanovení hodnoty poplatku byla použita data pouze čtyř centrálních bank. Je tedy otázkou, zda navržená výše mezibankovních poplatků je vhodná pro všechny členské státy v podmínkách, kdy trh platebních karet zdaleka není ve všech členských státech EU na stejném stupni vývoje. Rozdíly mezi jednotlivými členskými státy jsou patrné při porovnání poměrných ukazatelů, jako je např. počet karet na jednoho obyvatele, počet POS terminálů, počet a výše transakcí na osobu, resp. POS, celková výše transakcí jako podíl na HDP apod. (viz. Studie NH fakulty VSE Praha „Role mezibankovního poplatku ve čtyřstranném platebním systému“, Praha srpen 2013, která vychází ze statistických údajů ECB). Uvedená studie jednoznačně dokládá, že regulace mezibankovního poplatku (na rozdíl od jeho tržního nastavení) bude mít za následek zpomalení, ne-li zastavení rozvoje platebních systémů, což povede k vyšším jednotkovým nákladům a kompenzacím ve formě zvyšování cen karet a dalších poplatků. Česká republika patří jednoznačně mezi státy EU s nejvyšší dynamikou rozvoje platebních karet. Přesto se v současné době pohybuje při mezistátním srovnání úrovně jednotlivých ukazatelů až mezi třetí desítkou členských států EU a na vyrovnání rozdílů s nejvyspělejšími z nich bude potřebovat při současném tempu ještě dalších 5 až 10 let. Zastropování mezibankovního poplatku dle návrhu EC samozřejmě tyto časové intervaly prodlouží (pokud vyrovnání bude vůbec možné), a výrazně tím znevýhodní jak české držitele karet, tak i obchodníky.

Metodika, použitá pro stanovení výše mezibankovních poplatků – tzv. Merchant Indifference Test nebo také Tourist-Test, pak (nehlédě na již výše zmíněnou nedostatečnou relevanci použitých vstupních dat) navíc nezohledňuje ani investiční náklady vydavatelů karet na technologický rozvoj (EMV, Contactless, e-commerce) a bezpečnost (aplikace standardů PCI DSS), ani přínosy placení kartou pro držitele karet a obchodníky (garantovaná platba, náhrada hotovosti, rozšíření kreditu...).

Návrh regulace rovněž obsahuje řadu dalších pravidel, jako např. možný Co-badging, povinné vizuální rozlišení typu karty, separaci kartového schématu a zpracování transakcí, pravidlo Honour All Cards, Unblending (nemixování poplatků) atd., jejichž aplikace významným způsobem mění stávající provozní model používání karet. Proklamovaným cílem těchto opatření je rozšíření konkurence, podle našeho názoru lze však očekávat, že investice nezbytné k jejich implementaci výrazně převáží výši zamýšlených přínosů.

V neposlední řadě je třeba zmínit také diskriminační dopady návrhu regulace, který je orientován pouze na mezibankovní poplatky v rámci čtyřstranných (four party) kartových schémat a neplatí ani pro kartová schémata třístranná ani pro alternativní nekartová schémata, jako např. PayPal, která mnohdy nejsou regulována vůbec. To povede k neoprávněnému zvýhodnění těchto neregulovaných schémat i dalších platebních prostředků (šeky, hotovost).

Jako zcela nereálné se pak jeví navržené datum účinnosti nařízení - 20 dnů po jeho zveřejnění v Úředním věstníku Evropské unie.

Specifické komentáře

1. Článek 1 - Oblast působnosti

Omezení regulace na čtyřstranná kartová schémata je obtížně srozumitelné, jelikož podmínky, kdy lze třístranné schéma považovat za čtyřstranné, nejsou definovány jednoznačně, což může vést k problémům při aplikaci a ke snahám o umělé vytváření třístranných (zvýhodněných) modelů. Kromě již zmíněného zvýhodnění třístranných schémat zde hrozí i netransparentnost pro koncové uživatele a riziko jejich zmatení.

Doporučujeme: Zahrnout do regulace všechna kartová schémata bez rozdílu.

Z definice transakcí, které jsou vyňaty z působnosti Kapitoly II (paragraf 3), podle našeho názoru nevyplyvá jednoznačně, zda např. transakce typu cash-advance nebo cash-back jsou, či nejsou předmětem regulace.

2. Článek 2 - Definice

U Definic (4) a (5) - transakce debetní a kreditní kartou - nepovažujeme za správné použití časového intervalu pro zúčtování (48 hodin) jako dělicí hranice. Mohlo by to mít původně jistě nezamýšlené důsledky, např. transakce debetní kartou, uskutečněná před víkendem a zúčtovaná po víkendu, by mohla být automaticky transformována na kreditní transakci.

Doporučujeme: Vypustit z obou definic časový limit, u definice transakce kreditní kartou doplnit, že kreditní karta je svázána s úvěrovým účtem klienta Definic (8) - přeshraniční platební transakce – obsahuje dvojí výklad tohoto pojmu, a ve svých důsledcích tak může vést k nejasnostem při stanovení mezibankovního poplatku a znevýhodnění domácích poskytovatelů platebních služeb obchodníkům, zejména v přechodném období. Příklad: jak bude v přechodném období stanoven poplatek v případě, že karta, vydaná v ČR, bude použita u obchodníka v ČR, který ale má např. německého acquirera? Bude použit výklad, že poskytovatel platebních služeb plátce a příjemce jsou v různých zemích (tedy přeshraniční transakce) nebo že vydavatel karty a obchodník jsou v jedné zemi (tedy domácí transakce).

Doporučujeme: Definovat přeshraniční transakci pouze jako transakci, uskutečněnou kartou, jejíž vydavatel je usazen v jiném členském státě, než je prodejní místo obchodníka, u něhož byla karta použita.

Definice (10) - transakční poplatek účtovaný obchodníkovi – není správná neboť jednak seznam nákladů acquirera není kompletní a může obsahovat další položky, např. výdaje za bezpečnost a jednak tento poplatek nutně nemusí být účtován za každou transakci (závisí na ekonomickém modelu acquirera).

3. Článek 3 - Poplatky za přeshraniční transakce

Jak již řečeno výše v komentáři k článku 2, dojde v době přechodného období ke znevýhodnění domácích poskytovatelů platebních služeb obchodníkům. Regulace by měla naopak zajistit rovné podmínky všem poskytovatelům.

Regulace může vést ke snížení konkurence, v horším případě monopolizaci trhu jednotkami nadnárodních poskytovatelů v oblasti akceptace karet. To může vyvolat i horší dostupnost služby akceptace pro určité skupiny lokálních, případně i menších mezinárodních obchodníků, čímž může

být významně snížena konkurenceschopnost těchto důležitých skupin obchodníků.

4. Článek 4 - Poplatky za všechny transakce

SBK je toho názoru, že radikální omezení mezibankovních poplatků může narušit rovnováhu mezi poskytovateli platebních služeb pro držitele karet a obchodníky, může vést k omezení investic do nových technologií a bezpečnosti a může přinést škodlivé důsledky pro kartový business jako celek a pro zákazníky - držitele karet - zvláště, neboť může vést k preferenci hotovosti jako platebního prostředku, což je v příkrém rozporu se záměry řady členských zemí včetně ČR. Je přitom nepochybné, že z hlediska zájmů státu na transparentním a efektivním daňovém systému a účinném systému boje proti praní špinavých peněz je bezhotovostní forma placení oproti hotovosti jednoznačně výhodnější.

SBK má rovněž vážné pochybnosti o tom, že uvažované finanční přínosy pro obchodníky budou přeneseny na zákazníky ve formě nižších cen. Tento dopad považujeme za neměřitelný, a tedy nevyhodnotitelný. Obdobný názor ostatně zastává rovněž Sdružení českých spotřebitelů (viz Tisková zpráva z 24.7.2013 - „Informace SČS ukazují, že zkušenosti ze zemí, kde k regulaci mezibankovních poplatků na národní úrovni došlo, nepřinesly spotřebiteli nic pozitivního, obchodníci ušetřili na poplatcích, spotřebitelům ale nic navíc nedali a o ušetřené náklady si zvýšili svůj profit“).

Zavedení shodné výše poplatků pro všechny transakce, bez ohledu na jejich výši, bude mít negativní dopad na akceptaci transakcí nízkých hodnot, což ve svých důsledcích opět povede k preferenci hotovosti a negativně ovlivní investice do progresivních technologií, které jsou na tuto oblast primárně zaměřeny (bezkontaktní platby).

Omezení regulace pouze na transakce vydané a použité v rámci čtyřstranných schémat povede k nerovným podmínkám na trhu a zvýhodnění ostatních poskytovatelů platebních služeb (viz Obecné stanovisko výše).

Jednotné přechodné období dvou let pro všechny státy pro rozšíření platnosti na všechny (i domácí) transakce povede ke znevýhodnění států s méně rozvinutým kartovým trhem (viz stanovisko k Článku 17).

Doporučujeme: SBK v souladu se stanoviskem Evropské bankovní federace doporučuje, aby se regulace v oblasti mezibankovních poplatků spíše orientovala na stanovení obecné metodiky, která by správné nastavení poplatků umožnila. Tato metodika by měla brát v úvahu rozdíly mezi typy karet a transakcí, respektovat lokální rozdíly, umožnit flexibilní reakci na změny podmínek a měla by platit pro všechny poskytovatele platebních služeb bez rozdílu (viz. EBF_004086, Brussels, 06 September 2013)

5. Článek 5 - Zákaz obcházení podmínek

Souhlasíme s principem. Text ale dostatečně nepopisuje, co je považováno za kompenzaci a jakým způsobem se bude určovat. Díky tomu může dojít k nerovným podmínkám mezi poskytovateli platebních služeb.

6. Článek 6 – Udělování licencí

Podle názoru SBK není zcela jasný význam a smysl paragrafu 2 a částečně 4 („pravidla s rovnocenným účinkem“).

7. Článek 7 - Oddělení schémat platebních karet od zpracovatelů

SBK podporuje záměr zvýšit konkurenční prostředí. Domníváme se ale, že uvedené požadavky na separaci jsou příliš komplexní a striktní a jejich realizace přinese příliš velké nároky na investice do úprav infrastruktury, jejichž návratnost a efektivnost se jeví jako sporná.

SBK doporučuje vyjít při formulování těchto principů z již existujícího návrhu, který je obsažen v materiálu EPC - SEPA Cards Framework (viz paragraf 3.2.3 tamtéž)

8. Článek 8 - Co-badging a výběr aplikace

SBK podporuje existenci více platebních aplikací na jednom nosiči. Dle našich zkušeností může ale takovéto řešení negativně ovlivnit uživatelský komfort z pohledu koncových uživatelů (držitel karty, obchodník). V oblasti čipových karet existuje tato možnost v omezené míře (v rámci jednoho schématu) již dnes, ale z výše uvedeného důvodu není podle našich informací využívána.

Co-badging je komplikován povinností splnění požadavku vizuálně odlišit jednotlivé typy karet aplikace (Článek 10, paragraf 4). Při větším počtu aplikací např. na čipové kartě je to prakticky nemožné.

Výběr aplikace držitelem na platebním terminálu v rámci platební transakce zpomalí odbavení zákazníka, přičemž právě rychlost odbavení u pokladny je jeden ze základních požadavků obchodníků i zákazníků na placení kartou.

Výběr aplikace držitelem je částečně v rozporu s požadavkem, aby měl obchodník právo motivovat držitele karty k použití aplikace, kterou preferuje (Článek 11, paragraf 1).

9. Článek Article 9 - Zákaz používání jednotných poplatků

SBK s tímto principem souhlasí a v ČR je již uplatňován. Zkušenosti však ukazují, že obchodníci preferují pravý opak - stejný poplatek za veškeré produkty. Důvod - lehká porovnatelnost konkurenčních nabídek různých acquirerů obchodníkem, jednodušší interní zpracování na straně obchodníka. Návrh nařízení ale bohužel vůbec nerespektuje současná ujednání mezi bankou a obchodníky a neřeší přechodné období. Ve většině případů je nyní banka s obchodníkem domluvena na používání stejného poplatku na všechny produkty (pro obchodníka je to jednodušší). Dle nařízení by ale od okamžiku účinnosti musela banka najednou změnit praxi, na kterou byl obchodník zvyklý, ledaže by požádal banku písemně o dodržení stávající praxe. To je zbytečná administrativa. Nařízení by tedy mělo obsahovat přechodné období stanovící, že pokud obchodník do určité doby nepožádá o unblending, bude platit stávající nastavení.

Z praktického hlediska je také problém, že dle nařízení by jak mezibankovní poplatky, tak transakční poplatky a poplatky schémat měly být součástí smlouvy. To by znamenalo extrémní zátěž při navrhování změn těchto poplatků, které navíc nejsou v moci banky, a navíc by to nemělo příliš velký smysl (pro obchodníka je důležitější souhrnný poplatek než desítky poplatků, ze kterých se souhrnný poplatek skládá). Nařízení by mělo být změněno tak, aby tyto detailní poplatky součástí smlouvy nebyly.

Vzhledem ke struktuře poplatků schémat je prakticky nerealizovatelné obchodníkům dávat přehled poplatků v rozsahu specifikovaném v návrhu..

10. Článek 10 - Povinnost přijímat všechny karty (Honour All Card Rule)

SBK preferuje zachovat současnou úroveň jistoty provedení platby daným platebním prostředkem v ČR a transparentnost z pohledu držitele karty. Snížená jistota z pohledu držitele karty může vést k omezení využívání platební aplikace držitelem, tzn. návrat k hotovostním platbám. Shodné stanovisko zastává i Svaz Českých spotřebitelů (viz Tisková zpráva z 24.7.2013 - Dosud měl obchodník zakázáno, aby si vybíral, které karty přijímá - tj. musí akceptovat všechny, bez ohledu

na to, jak se u nich liší mezibankovní poplatek. Nové nařízení mu takový výběr umožňuje: sám se rozhodne, že bude např. brát od MasterCard či Visa jen bezkontaktní karty, které mají nejnižší mezibankovní poplatek. Služební karty bývají dražší, možná jimi všude nezaplatíme. Podobně prémiovými kartami, které nám dosud umožňovaly extra služby. Zhoršit se může výše ručení banky při zneužití karty atd.

Shrnuto: Jistota spotřebitele se navrženou regulací zhorší. Před nákupem si bude muset hlídat, zda svojí kartou zaplatí; anebo jich budeme nosit celý balíček. Alespoň jednu kartu snad prodejce akceptuje).

Ustanovení paragrafu 1 a 3 tohoto článku jsou podle názoru SBK v rozporu s ustanovením Článku 8, neboť v praxi nebude výběr aplikace záležet na držiteli karty, ale na obchodníkovi.

Problematický a prakticky velmi obtížně splnitelný se rovněž jeví požadavek na jednoznačnou vizuální identifikaci typů platebních karet a jednotlivých platebních aplikací

11. Článek 11 - Motivační pravidla

Část ustanovení paragrafu 1 tohoto článku je podle názoru SBK v rozporu s ustanovením paragrafu 8 (výběr aplikace - viz výše).

12. Článek 12 - Informace o jednotlivých platebních transakcích poskytované příjemci

Technicky nelze požadované informace poskytovat na úrovni transakce, jelikož kartová schémata VISA / MasterCard informaci o aplikovaném mezibankovním poplatku na úrovni transakce neposkytují. Případná implementace tohoto opatření bude opět znamenat významné investice na straně acquirera i obchodníka, přičemž výsledný efekt pro obchodníka je minimálně sporný či ne zcela zřejmý.

Z pohledu SBK je současná úroveň reportingu daná zákonem o platebním styku (Payment Services Directive - PSD) dostačující. Členské banky požadavky PSD dobrovolně aplikují i na obchodníky, na které se PSD nevztahuje.

13. Článek 17 - Vstup v platnost

Jak již bylo uvedeno v Obecném stanovisku výše, uvedené datum platnosti se jeví jako zcela nereálné. Kromě náročných úprav systémů budou požadavky regulace znamenat rovněž úpravu smluvní dokumentace s obchodníky a pravděpodobně také s držiteli karet a tento proces bude trvat minimálně 2 roky. Pravděpodobné jsou i požadavky na převydání karet s delší expirací (např. pět let).

Jednotný dvouletý interval pro zavedení regulace i pro domácí transakce (viz Článek 4) nezohledňuje dostatečně rozdílnou úroveň kartového trhu v jednotlivých členských státech a s tím související potřebu investic do jeho rozvoje.

Doporučujeme: Všechny uvedené dopady odpovědně zvážit a stanovit jednak reálný termín platnosti a dále pro jednotlivé členské státy individuální a dostatečně dlouhé přechodné období pro rozšíření platnosti i na domácí transakce.

V Praze 15.10.2013